

foraminiferát is tartalmaz. E jellege alapján elüt a Budai-hegység megszokott dachsteinmészkövétől és inkább a Duna balparti rögök mészkövéhez hasonlít, azaz idősebb képű.

Igen érdekes a dachsteinmészkönek a fúrásban való jelenléte, mivel a környezetben a felszínen csak dolomitot ismerünk. Ez kétségtelenül a terület bonyolult hegyszerkezetének bizonyossága, amire már különben a rákostoroki kutatófúrások adataiból is következtetni lehetett.

Másik érdekes jelenség az, hogy a budai márgában 1045–106 m között észlelt és igen nagy mennyiségű vizet szolgáltató repedés kivételével az összes repedésből nagymennyiségű kvarcokmok tört elő a melegvízzel együtt.

A homok ásványösszetétele igen hasonló ahhoz a felsőoligocén, kattiai szenes, esillámos homokhoz, amit a Rákospatak torkolatának vonalában mélyített kutatófúrásokban feltártak.

A margitszigeti III. számú fúrásban betuduló homok tehát nagy valószínűséggel az agyagos homokot átjáró repedéseken, vízjáratokon át jut a fúrásban feltárt eocén mészkő repedéseibe akár úgy, hogy oldalról a régi Fürdő-sziget vízjárataival gondoljuk összefüggésben állónak, akár pedig úgy, hogy a dachsteinmészkövet pikkelyesen kissé ráoltnak tételezzük föl a felsőoligocén kattiai agyagos homokra. Ez utóbbi elgondolás azonban kevésbé valószínű, mert a környezet nagyszámú próbafúrások (az Árpád-híd kutatófúrásai) kiscelli agyagot tártak föl éppen a Margitsziget északi esüésánál. A fúrás repedéseiből előtörő homok sok foraminiferát tartalmaz. Minthogy azonban ezek mind a kiscelli agyagra jellemző fajok, viszont a nagymennyiségű feltörő víz éppen a kiscelli agyagból készített sűrű iszappal szorították vissza, közelfekvő a gondolat, hogy a foraminiferák is ebből az iszapból kerültek a homokba, minthogy a repedések az iszapos víz elnyelték.

Érdekes jelenség a melegvíz hőfokának a mélység felé való esökkenése is, amit azonban egyelőre igen nagy óvatossággal és fönn tartással kell fogadni, mert származhatik ez a 2–3° különbség a hőmérők elérő voltától és mérési hibából is.

Az említettek olyan jelenségek, amelyek kíváncsossá teszik, hogy a mélyfúrás technikai kivitele a legnagyobb gonddal, körültekintéssel végeztessék és annak haladását állandóan figyelemmel kísérjük.

KÖZPONTOSÍTOTTÁK A NÉMET KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁST.

Többesztendő, gondos előkészítés után létrehozták a német birodalmi karszt- és barlangkutatás ügyviteli központját, a „Reichsbund für Karst- und Höhlenforschung”-ot. Az összes erőket összefogó új szerv célja, a kutatók és egyesületek irányítása és anyagi támogatása által a barlangok világának minél szélesebb körben való megismertetése és megkedveltetése, a tudományos barlangtan

művelése, a barlangkitöltések védelme, a barlangok eredeti szépségének megőrzése, végül új barlangvidékek feltárása. Beolvasztották ebbe a szervezetbe a „Bund Deutscher Höhlen- und Schaubergwerke”-t is. 1941. évi május 11-én, Salzburgban megtartott alapító-ülésükön Tratz professzort, a salzburgi modern természettudományi muzeumnak, a híres „Haus der Natur”-nak az igazgatóját választották meg a központ vezetőjévé, akinek a muzeumban már évek óta fennáll egy szép és tanulságos barlangtani osztály is. Ezt a jövőben komoly barlangmúzeummá fejlesztik ki. A központ elnöke von Czoernig lovag, központja pedig Salzburg, a tudományos barlangkutatás bölesője lett.

Kizárólag a tudományos kutatás céljával hívták életre, sőt, Brand professor vezetésével már meg is kezdte működését a „Forschungsstätte für Karst- und Höhlenforschung” is, München (22, Widemayerstrasse 35.) székhellyel. Ez az összes kultúrintézményekre támaszkodva, a tanácsadás mellett a barlangtudomány fejlesztését, a birodalmi barlangkataszter felállítását és a barlangtani bibliográfia összegyűjtését hivatott elvégezni. A salzburgi központtal közösen meginduló folyóiratukat, a „Karst- und Höhlenkunde”-t is ők szerkesztik.

Kerekes.

IV.

IRODALOM ISMERTETÉSE.

Gheyselinek R.: *A nyughatatlan Föld*. 8°: 1—298 old.; 64 táblával és 59 szövegrajzzal. Fordította Bogseh László; a fordítást átnézte Zsivny Viktor. (Term.-tud. Társulat kiad.) Budapest, 1941.

Külföldi folyóiratok ismertetései révén általában jó híre kelt Gheyselinek könyvének. Sokan azt is biztató jelnek vélik, hogyha egy munkát idegen nyelvre lefordítanak; s ebben az esetben talán a holland Gheyselinek német fordításának bizonyos sikere is volt a németül olvasók nagy táborában. Miudezt azért említem, mert ezek a mozzanatok némi magyarázatául szolgálhatnak annak, hogy a Természettudományi Társulat Gheyselinek könyvének magyarra fordítására vállalkozott.

Az immár 100 éves fényes multra visszatekintő Társulat tagjainak és kiadványai olvasóinak azonban mindenesetre szemet szűrhat az, hogy a legutóbbi két esztendő alatt két nagyterjedelmű, jórészt ugyanazt a tárgykört felölelő művet ajánlott föl. S ebben nem a két könyv tárgyának azonossága a leginkább feltűnő. Mert hiszen azonos tárgy mellett a földolgozás, a kivétel némileg eltérő lehet, s így (a több oldalról való megvilágítás elvét tartva szem előtt) bizonyos esetben eelszerű és hasznos — ha nem olesó is — az azonos tárgyú kiadványok halmozása. Am ezúttal kissé bonyolultabb probléma előtt állunk.

A kiadónak ez a feltűnő készsége rögtön rejtélyessé, sőt valósággal érthetlenné válik, mihelyt kiderül, hogy az azonos tárgyú és